

Bescherming persoonsgegevens uit oorlogstijd

in opdracht van
Netwerk Oorlogsbronnen

Kennisland

NETWERK

KENNISCENTRUM GEFACILITEERD DOOR HET **NIOD**

OORLOGS BRONNEN

Het Netwerk Oorlogsbronnen is mogelijk dankzij steun van:

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

VSBfonds,
iedereen doet mee

Foto voorzijde: [DRs Kulturarvsprojekt](#) / [CC BY-SA](#)

Symbol voorzijde: [Hea Poh Lin](#) / [CC BY](#)

Inhoudsopgave

1. Introductie	4
Privacy en persoonsgegevens	5
Opbouw	5
Over de auteur	6
2. Personenportal WO2	7
Doelgroep en functionaliteit	7
Bronnen en partners	8
3. Juridische kaders	9
Auteursrecht	10
Naburige rechten	11
Portretrecht	12
Databankenrecht	12
Persoonlijke levenssfeer	13
Persoonsgegevens	14
Archiefwet	20
Open Data	21
Personenportal	22
4. Maatschappelijk kader	23
Familie/verwanten	24
Professionele onderzoekers en betrokken instellingen	24
Algemeen publiek	24
Maatschappelijk kader	26
5. Handreiking	27
Juridische handreikingen	27
Technische handreikingen	28
Organisatorische handreikingen	29
6. Verder lezen	30
7. Begrippenlijst	31
8. Colofon	33

1. Introductie

Uitsnede van '[Monument stootblok Kamp Westerbork](#)' door Frits Pentenga ([CC BY-SA](#)).

We leven in tijden waar wij via Facebook, Twitter en andere platforms onze informatie vrij delen met de wereld. In deze wereld is het in sommige gevallen belangrijk om beoordeeld te worden zonder al deze vrij verkrijgbare informatie. Het is belangrijk dat onze geschiedenis ons niet achtervolgt als we dat niet willen. Maar hoe zit dat met de gegevens van onze voorouders? Hoe zit dat met historische persoonsgegevens? Kunnen wij persoonsgegevens van mensen die overleden zijn zomaar vrij verspreiden? Wat zijn de juridische, ethische, maatschappelijke kaders en implicaties?

Het Netwerk Oorlogsbronnen (NOB) heeft als doel de digitale toegang te verbeteren tot de naar schatting meer dan 400 verspreide collecties rondom het thema Tweede Wereldoorlog. Hiervoor wordt verbonden, verrijkt en gecontextualiseerd rondom vier ingangen: wie-, wat-, waar- en wanneer. Het project Personenportal WO2 betreft de wie-ingang. Het gaat daarbij onder andere om registers van concentratiekampen, gevangenissen en soortgelijke informatiebronnen. Het NOB wil deze persoonsdata samenbrengen en matchen en – binnen de wettelijke kaders – beschikbaar stellen via een nog te ontwikkelen Personenportal WO2 met informatie en koppelingen naar bronnenmateriaal.

“Tussen droom en daad staan wetten in de weg en praktische bezwaren.”

– uit het gedicht Het Huwelijk door Willem Elsschot

Er is echter veel discussie over het publiceren van persoonsgegevens, en niet alleen van persoonsgegevens van mensen die nog in leven zijn. Persoonsgegevens van overleden personen die gepubliceerd worden, kunnen namelijk impact hebben op hun nabestaanden. Het is belangrijk een goede analyse te maken van de juridische en maatschappelijke implicaties voor de bewerking en publicatie van dergelijke gestructureerde informatie.

Netwerken van erfgoedinstellingen zoals het NOB moeten de balans vinden tussen het beschikbaar stellen van erfgoed informatie om de publieke missie van hun organisatie na te leven, en de mogelijke gevolgen van deze beschikbaarstelling. In een samenleving waarbij persoonsgegevens een grote impact kunnen hebben op een mensenleven is deze balans precair.

Zo heeft De [Nationale Verjaardagskalender](#) ons geleerd dat veel persoonsgegevens op straat liggen en dat deze makkelijk door technologen te verzamelen en te combineren zijn. Commerciële partijen doen dit ook, bijvoorbeeld om zo een risico-analyse te maken bij verzekeringen. Potentiële werkgevers maken (al dan niet legaal) een oordeel over je aan de hand van publieke persoonsgegevens, maar ook criminelen maken graag gebruik van deze gegevens. Zijn deze historische gegevens ook kwetsbaar voor misbruik?

Privacy en persoonsgegevens

Privacy in de digitale wereld gaat vaak over digitale gegevens van mensen. Hier lopen de wetgeving en de manier waarop over privacy gesproken wordt uiteen. Dit komt omdat privacy niet alleen een juridisch, maar ook een cultureel fenomeen is.

Recht op privacy is vastgelegd in de Nederlandse Grondwet en het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie¹. Doordat privacy zo cultureel bepaald is zijn de regels hieromtrent niet uitgebreid en vaag beschreven.

“Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer.”²

Ook zegt onze grondwet dat wij recht hebben op bescherming van onze persoonsgegevens³. Dit recht op bescherming persoonsgegevens is veel uitgebreider uitgewerkt in de Algemene Verordening Gegevensbescherming van de Europese Unie.⁴ De twee concepten privacy en persoonsgegevens moeten we dan ook niet door elkaar gebruiken.

¹ Art. 7 van het handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

² Art. 10(1) van de Nederlandse Grondwet.

³ Zoals ook beschreven in art. 8 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

⁴ Zie <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0679>

“Eenieder heeft recht op bescherming van zijn persoonsgegevens.”⁵

Persoonsgegevens kunnen op allerlei plaatsen voorkomen. Ze komen bijvoorbeeld voor in foto's, video's, verhalen en kunnen onderdeel van zijn van portretten en databases. Bij het beschikbaar stellen van persoonsgegevens en deze dragers zoals bij de Personenportal WO2 moet je daarom zowel rekening houden met de persoonsgegevens van de mensen als de intellectuele eigendomsrechten van de dragers. Daarom zullen intellectuele eigendomsrechten zoals het auteursrecht en het databankenrecht in dit stuk aan de orde komen.

Opbouw

Dit rapport bestaat uit vier delen. Het eerste deel introduceert de Personenportal WO2 en beschrijft de tot nu toe bekende functionaliteit. Dit wordt gevolgd door een theoretisch hoofdstuk met juridische kaders. Hier wordt ingegaan op intellectueel eigendom en wet- en regelgeving omtrent persoonsgegevens. Daarna volgt een hoofdstuk over de maatschappelijke analyse van het beschikbaar stellen van persoonsgegevens uit de Tweede Wereldoorlog. Het rapport besluit met een serie concrete handreiking voor het publiceren van persoonsgegevens uit oorlogstijd.

Dit rapport kan niet alle aspecten van deze rechten en perspectieven bespreken. Zo laat het de komende verplichting van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling van nieuwe wetgeving buiten beschouwing; dit is verplicht voor organisaties die persoonsgegevens verwerken maar gaat niet over de specifieke casus die hier besproken wordt. Ook gaat dit rapport niet in op manieren waarop het netwerk toestemming aan elkaar kan geven voor het gebruik van elkaars data en informatie.

Om de gevorderde lezer te assisteren staan in voetnoten referenties naar specifieke wetsartikelen. Deze kunnen gebruikt worden om een specifiek artikel verder te onderzoeken of deze te lezen in relatie tot omringende artikelen.

Over de auteur

Maarten Zeinstra is jurist en techniekfilosoof. Als adviseur recht en technologie bij Kennisland vertaalt hij complexe juridische problemen in technologische projecten of voert hij via technologische middelen juridische systematiek door. Hij is onder andere ontwikkelaar van copyrightexceptions.eu, outofcopyright.eu en diligentsearch.eu. Maarten heeft gewerkt aan de architectuur van het [Europeana Licensing Framework](#) en is lid van de technical working group van rightsstatements.org. Daarnaast is hij de auteur van de Kennisland [Open Data Reader](#).

⁵ Art. 8 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.

2. Personenportal WO2

Het NOB bouwt samen met erfgoedorganisaties aan één landelijke online zoekingang op informatie (primaire en secundaire bronnen) over personen uit de Tweede Wereldoorlog in het Koninkrijk der Nederlanden. Of de uiteindelijke portal publiek toegankelijk kan zijn, en hoe groot de doelgroep kan worden is afhankelijk van de juridische en maatschappelijke kaders die dit rapport beschrijft.

Deze personenportal tracht het hele spectrum van de Tweede Wereldoorlog te beslaan: Joodse slachtoffers, militairen, slachtoffers in Nederlands-Indië, tewerkgestelden, gevangenen, verzetsstrijders, collaborateurs, SS-vrijwilligers, enzovoorts. Het NOB heeft de ambitie om iedereen in de personenportal op te nemen die in bronnen met betrekking tot de Tweede Wereldoorlog voorkomt.

Namenindexen vormen de basis van de personenportal. Aan de hand van deze worden dezelfde personen uit verschillende bronnen aan elkaar gekoppeld. Via indexen wordt zichtbaar gemaakt wie in welke archiefstukken, kaartenbakken, krantenartikelen (uit de oorlog) of beeldbanken genoemd worden. Daarnaast streeft de portal er ook naar om secundaire bronnen zoals boeken, tijdschriftartikelen, websites (dus bronnen die meestal na de oorlog geproduceerd zijn) over de betreffende persoon vindbaar te maken.

De beschikbare informatie over individuele personen wordt zoveel mogelijk aan elkaar gekoppeld. Deze informatie is raadpleegbaar in de portal en kan, met permissie van de eigenaar van de data, – als Linked Data⁶ – opgehaald worden.

De personenportal ontwikkelt zelf geen eigen biografische gegevens. Het doel van de portal van het Netwerk Oorlogsbronnen is om mensen naar bronnen en bronbeherende instellingen te verwijzen als ze op zoek zijn naar een specifieke persoon.

Doelgroep en functionaliteit

De portal is in eerste instantie geen publieksdienst en heeft geen publieksinterfaces, maar is gericht op het samenbrengen en toegankelijk maken van bronnen voor medewerkers van de betrokken partnerinstellingen en onderzoekers om relevante gegevens over individuen te vinden. De portal heeft wel de doelstelling om op termijn, waar mogelijk, persoonsgegevens publiekelijk online te publiceren.

De personenportal is een online zoekmachine, alleen toegankelijk voor het netwerk, ingericht om bronnen over specifieke personen te vinden. Over de persoon zelf zal beperkte informatie te vinden zijn om het bronmateriaal te kunnen duiden en vast te kunnen stellen of het de juiste persoon betreft. De portal zal vooral gebruik maken van

⁶ Linked data is een technische manier om data op een gestructureerde manier te publiceren, waarbij onderlinge relaties flexibel vastgelegd kunnen worden, zodat deze makkelijker online beschikbaar gemaakt kan worden. Linked Data wordt in de literatuur vaak gedefinieerd als 'a set of best practices for the publication of structured data on the web' – Van Hooland, Seth, and Ruben Verborgh. Linked Data for Libraries, Archives and Museums: How to clean, link and publish your metadata. Facet publishing, 2014. Pagina 3.

basisgegevens uit deze databanken van partners en inzichtelijk maken wie welke informatie heeft.

Waar mogelijk toont de portal direct de beschikbare informatie over de betreffende persoon. Als techniek, wet- en regelgeving of beleidskeuzes van de eigenaren van de data dit onmogelijk maken, verwijst de personenportal door naar de instelling waar het bronmateriaal beschikbaar is.

De personenportal krijgt een zoekingang op naam, waarbij de deelnemer van het netwerk een lijst met mogelijkheden krijgt. Als hij/zij vervolgens een keuze maakt, wordt getoond welke informatie er over de betreffende persoon beschikbaar is op bij welke beheerder en op welk moment in tijd.

Bronnen en partners

De biografische gegevens zijn afkomstig uit een groot aantal archieven en instellingen, en bevatten tekst, beeld en geluid. Hieronder vallen:

- CBG | Centrum voor familiegeschiedenis
- HC Kamp Westerbork
- Joods Cultureel Kwartier
- Nationaal Archief
- Nationaal Comité 4 en 5 mei
- Nederlands Rode Kruis/Oorlogsarchief
- Netwerk Oorlogsbronnen
- NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies
- NM Kamp Vught
- NM Kamp Amersfoort
- Oorlogsgravenstichting
- Stichting Oranjehotel
- St. Vriendenkring Neuengamme
- St. Vriendenkring oud-Natzweilers
- St. Vriendenkring van Oud-Dachauers

Het Netwerk Oorlogsbronnen brengt in dit project in elk geval de volgende collecties in:

- Delpher Kranten, oorlogskranten
- Beeldbank WO2
- Archieven WO2
- 8 Geheugen-van-Nederland-collecties
- Collecties Erfgoed van de Oorlog
- NIOD-archieven
- EHRI-archieven
- Beeldbanken van het Historisch Centrum Overijssel, Digitaal Limburg en de gemeenten Den Haag, Leiden, Wageningen, Tilburg, Weert, Nijmegen en relevante collecties uit de beeldbank van het Nationaal Archief
- Museale collecties uit de Collectie Nederland (voorheen DIMCON)
- Objecten WOII van de Atlas van Stolk, het Amsterdam Museum, het Museum, het Rotterdam Museum en het Rijksmuseum

3. Juridische kaders

De juridische kaders rondom het vrijgeven van historische persoonsgegevens zijn complex. Want niet alleen de kale informatie, maar ook de digitale representaties van informatiedragers – zoals bijvoorbeeld gedigitaliseerde foto's of teksten – worden in de portal beschikbaar gesteld. Hoe deze informatiedragers beschikbaar gesteld worden is van belang voor de juridische kaders. De gegevens zoals deze beschreven zijn in hoofdstuk 2 kunnen onderhevig zijn aan allerlei soorten wet- en regelgeving. Vaak zijn deze wet- en regelgeving niet aangepast naar specifieke omstandigheden binnen het digitale tijdperk, waardoor er barrières opgeworpen worden voor publicatie die vanuit een maatschappelijk oogpunt niet altijd redelijk lijken.

Doordat de portal nog in aanbouw is en juridische afspraken nog niet gemaakt zijn, is het nog niet duidelijk wie juridisch verantwoordelijk zal zijn voor de portal. Om aansprakelijkheid goed te regelen moet dit een rechtspersoon zijn. Aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid voor het platform worden snel complex als deze niet goed geregeld zijn.

Dit hoofdstuk bespreekt in het kort zes wetten: auteursrecht en naburige rechten, databankenrecht, portretrecht, de Wet bescherming persoonsgegevens en de algemene verordening gegevensbescherming, en de Archiefwet. Vervolgens worden deze wetten concreet toegepast op de Personenportal WO2.

Het auteursrecht, databankenrecht en portretrecht zijn relevant voor het kunnen tonen van media op de portal. Zodra je media – audio, video, teksten en afbeeldingen – wilt laten zien krijg je te maken met deze rechten. Hierbij maakt het niet uit of deze media publiek toegankelijk is. Voor het structureel overnemen van een collectie feiten uit datasets van andere organisaties krijg je te maken met het databankenrecht en ten slotte kun je op de inhoud van deze data te maken krijgen met persoonsgegevens.

De belangrijkste toets voor het bepalen of deze rechten van toepassing zijn, is of er informatie gekopieerd wordt naar de personenportal. Zolang er geen afbeeldingen, video of audio op de server van de personenportal staan, is het niet de verantwoordelijkheid van het platform om deze rechten goed geregeld te hebben. De verantwoordelijkheid ligt bij de instelling die deze media beschikbaar stelt. De rechtspersoon achter de portal moet echter wel redelijkerwijs kunnen aannemen dat er geen materiaal uit ongeautoriseerde bron verspreid wordt.

 	<p>Voornaam: _____</p> <p>Achternaam: _____</p> <p>Geboortedatum: _____</p> <p>Geboorteplaats: _____</p> <p>Voornaam: _____</p> <p>Achternaam: _____</p> <p>Geboortedatum: _____</p> <p>Geboorteplaats: _____</p> <p><i>Bron: Archieven WO2</i></p>
---	--

 Auteursrecht / Naburige rechten / Portretrecht

 Databankenrecht

 Persoonsgegevens

Welke rechten kunnen waar voorkomen in de portal.

Auteursrecht

Het auteursrecht is de meeste bekende van deze rechten. Iedere creatie die een eigen intellectuele creatie van de maker is, krijgt automatisch auteursrecht. Je hoeft hiervoor niets te registreren en ook geen ©-teken te gebruiken. Het auteursrecht geldt voor teksten, foto's, audiovisuele producties, etc. Het auteursrecht is alleen van toepassing op de expressie – vastgelegde uiting van de creatie – en is dus niet van toepassing op een idee zelf. Ook feiten zijn niet auteursrechtelijk beschermd. Metadata is daardoor over het algemeen niet auteursrechtelijk beschermd. Een collectie metadata kan wel door het databankenrecht beschermd worden.

Het auteursrecht duurt tot 1 januari opeenvolgend zeventig jaar na de dood van de laatstlevende maker; ofwel, wanneer een persoon overleden is in 1946, is zijn werk in 2017 niet langer auteursrechtelijk beschermd. Het werk behoort dan tot het publiek domein.

Er zijn hierop enkele belangrijke uitzonderingen. Zo is een werk gemaakt door iemand in loondienst van een organisatie – dus geen freelancers, vrijwilligers of stagiairs – zeventig jaar na publicatie al in het publieke domein. Freelancers, vrijwilligers en stagiairs behouden dus het auteursrecht over de door hen gemaakte werken, tenzij

anders overeengekomen. Werken die door de openbare macht⁷ gemaakt zijn mag je gebruiken zonder toestemming, tenzij dat recht bij eerste publicatie expliciet voorbehouden is.

Een andere bekende specifieke uitzondering in deze context zijn werken die post mortem gepubliceerd zijn, maar wel voor 1995. Deze werken komen pas zeventig jaar na eerste publicatie in het publieke domein in de plaats van zeventig jaar na de dood van de maker. Hierdoor is het oorspronkelijke dagboek van Anne Frank nog niet in het publieke domein, want dat is namelijk pas in de jaren tachtig voor het eerst gepubliceerd.⁸

Zolang een werk niet publiek domein is mag dat werk niet gekopieerd en verder verspreid worden, tenzij daarvoor toestemming is verkregen bij de rechthebbende. De Auteurswet kent gelukkig wel een serie uitzonderingen en beperkingen die kopiëren en verdere verspreiding toestaat. Deze rechthebbende hoeft niet de maker van het werk te zijn. De maker kan het auteursrecht, immers een eigendom, verhandelen.⁹

Vaak wordt door de erfgoedsector gebruik gemaakt van de wettelijke uitzondering op het auteursrecht voor onderzoek of privéstudie.¹⁰ Deze uitzondering maakt het mogelijk om zonder toestemming van rechthebbenden werken van de collectie of verzamelingen van voor het publiek toegankelijke bibliotheken, onderwijsinstellingen en musea of archieven te raadplegen op terminals binnen het fysieke gebouw van de instelling die het materiaal in de collectie heeft. De portal zal beschikbaar zijn buiten de muren van het NOB – uitgaande van een bestaande juridische entiteit in het gebouw van het NIOD – wat betekent dat deze uitzondering niet van toepassing is.

Naburige rechten

Voor fonogrammen, uitzendingen, en andere optredens, voor uitvoerend kunstenaars – acteurs, muzikanten, dansers, regisseurs, etc. – gelden naburige rechten. Deze lijken op het auteursrecht, maar duren tot vijftig tot zeventig jaar na publicatie of creatie:

	Gepubliceerd / gecommuniceerd naar het publiek	Niet gepubliceerd / niet gecommuniceerd naar het publiek
Uitzendingen	50 jaar na communicatie	50 jaar na creatie
Fonogrammen	70 jaar na communicatie	50 jaar na creatie
Optreden op fonogram	70 jaar na communicatie	50 jaar na creatie
Andere optredens	50 jaar na communicatie	50 jaar na creatie

⁷ Hieronder verstaan we wetten, besluiten, verordeningen, rechterlijke uitspraken en administratieve beslissingen van een overheid.

⁸ Lees hier meer informatie over deze case:

<https://www.kl.nl/nieuws/auteursrecht-belemmert-ons-anne-franks-dagboek-te-lezen-2/>

⁹ Hier is wel weer een uitzondering op: de maker kan zijn recht op naamsvermelding niet verhandelen.

¹⁰ Art. 15h van de Nederlandse Auteurswet

Omdat het einde van de Tweede Wereldoorlog meer dan zeventig jaar geleden is, zijn deze rechten niet meer relevant tenzij de uitzending, het fonogram of optreden post mortem voor het eerst gepubliceerd is binnen vijftig jaar na creatie, dan gelden de regels hierboven weer.

Portretrecht

Wanneer het gaat om een portret – een foto, tekening, etc. van een persoon – dan heeft de geportretteerde enkele rechten, die betrekking hebben op de eerste openbaarmaking van het portret. Dit recht op eerste openbaarmaking vervalt als het portret al eerder rechtmatig in het verkeer gebracht is, als het bijvoorbeeld al legaal door een instelling op de website gepubliceerd is. Wanneer het portret rechtmatig is gepubliceerd is toestemming vragen aan de geportretteerde niet meer noodzakelijk. Wel moet je toestemming hebben van de maker van het portret, deze kan namelijk nog auteursrecht hebben op het portret.

Als het portret nog niet eerder openbaar is gemaakt dan is er een onderscheid tussen portretten die in opdracht zijn gemaakt en portretten die niet in opdracht zijn gemaakt. Voor portretten die in opdracht zijn gemaakt is er voor eerste publicatie tot en met tien jaar na de dood van de geportretteerde toestemming nodig van deze geportretteerde of diens erven. Als er meerdere mensen op het portret staan dan is toestemming van alle geportretteerden nodig.

Is de foto niet in opdracht gemaakt dan is de vraag of er een redelijk belang is om het portret niet openbaar te maken. Denk hier bijvoorbeeld aan het persoonlijk belang van de geportretteerde. Dit redelijk belang voor de geportretteerde geldt ook na het overlijden van de geportretteerde.

	In opdracht gemaakte portretten	Niet in opdracht gemaakte portretten
Niet gecommuniceerd naar het publiek	Toestemming nodig tot 10 jaar na de dood van de geportretteerde	Geen toestemming nodig zolang er geen redelijk belang is van geportretteerde
Gecommuniceerd naar het publiek	Geen toestemming van de geportretteerde nodig zolang het portret rechtmatig is gecommuniceerd	Geen toestemming van de geportretteerde nodig zolang het portret rechtmatig is gecommuniceerd

Bij het redelijk belang denken we dan aan recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer en/of eer en goede naam die in balans moet zijn met recht op vrijheid van meningsuiting en informatievrijheid.¹¹ Dit is de balans die gezocht moet worden naar aanleiding van artikelen 8 en 10 van het 'Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden'.¹²

¹¹ Zie <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:GHSHE:2013:4912> of <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBAMS:2015:2103>.

¹² Zie <http://wetten.overheid.nl/BWBV0001000/2010-06-10>

Foto's van mensen in NSB-kostuum, bijvoorbeeld, zouden schadelijk kunnen zijn voor de persoonlijke levenssfeer van levende geportretteerden (of hun nabestaanden), en deze moeten niet zonder overwegingen openbaar gemaakt worden.

Databankenrecht

Het databankenrecht beschermt verzamelingen van werken, gegevens of andere zelfstandige elementen die systematisch of methodisch geordend en afzonderlijk met elektronische middelen of anderszins toegankelijk zijn. Het beschermt deze systematische of methodische ordening en niet de inhoud van de databank. In tegenstelling tot het auteursrecht heeft het databankenrecht geen recht op naamsvermelding van de maker.

Bijvoorbeeld, als je een collectie met gedichten systematisch ordent naar lengte van gedicht dan vallen de gedichten niet onder het databankenrecht, maar de ordening van de gedichten wel. Anderen mogen zonder toestemming van de rechthebbende van de databank wel de gedichten wel gebruiken (mits met toestemming van de rechthebbende van de gedichten), maar mogen niet zomaar de systematische ordening overnemen.

Elke databank krijgt vijftien jaar bescherming na elke substantiële investering in tijd of moeite. Dit betekent dat elke databank na wijziging gezien moet worden als een onafhankelijk separate databank. Bestaat met de verandering van de databank de oude databank niet meer dan kan de databank oneindig beschermd blijven.

Het databankenrecht beschermt tegen substantiële overname; het is dus niet mogelijk om van een willekeurige website alle data over te nemen en voor je eigen (soortgelijke) doelstellingen te gebruiken. Dit is relevant voor de personenportal omdat het veel data samenbrengt van andere instellingen. Deze instellingen moeten hiervoor toestemming geven en er ook van zeker zijn dat zij zelf wel deze toestemming mogen geven; het doorzetten van substantiële extracties uit databanken aan derden is hierbij waarschijnlijk problematisch.

Bijvoorbeeld als een lokaal historisch genootschap een databank aangelegd heeft met daarin de namen van lokale verzetsstrijders. Het genootschap heeft deze databank beschikbaar gesteld aan een regionaal archief. Dit archief wil vervolgens deze databank weer beschikbaar stellen aan de portal. Het regionaal archief moet dan wel toestemming hebben van het genootschap voordat zij dit mogen doorzetten.

Persoonlijke levenssfeer

Voordat de juridische kaders van persoonsgegevens besproken worden is het van belang het eerst kort over de persoonlijke levenssfeer te hebben. Iedereen heeft namelijk recht op respect voor zijn persoonlijke levenssfeer. Dit ligt vast in de Nederlandse grondwet¹³ en in internationale verdragen.

¹³ Art. 10 Grondwet

“Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.”¹⁴

Zoals in de introductie beschreven is zijn de regels hieromtrent minder duidelijk dan de regels omtrent persoonsgegevens. Dat betekent dat je met persoonsgegevens die je wel zou mogen verwerken toch inbreuk kunt maken op het privéleven van een persoon.

Rechtspraak is hierover continu in beweging en vooral maatschappelijke afwegingen moeten in gedachten gehouden worden wanneer gegevens verwerkt gaan die over personen gaan maar juridisch gezien geen persoonsgegevens zijn.

Persoonsgegevens

Onder bescherming van persoonsgegevens wordt vaak verstaan dat gegevens van een persoon niet toegankelijk zijn tenzij daarvoor een verwerkingsgrond is. Dit is geregeld in de Wet bescherming persoonsgegevens (de Wbp). De basis van deze wet komt uit een Europese richtlijn uit 1995¹⁵ en is daarom niet altijd geschikt voor alle gebruiken op het internet. Per 28 mei 2018 gaat de ‘Algemene Verordening Gegevensbescherming’ (AVG) van de Europese Unie in en deze vervangt de Wbp. Voor de specifieke implementatie van de AVG voert Nederland voor 28 mei 2018 de uitvoeringswet AVG in. Hier is een wetsvoorstel voor een uitvoeringswet van gepubliceerd¹⁶ dat nog niet definitief is. De AVG versterkt en breidt deze rechten uit die nu in de Wbp staan, en ze geven meer verantwoordelijkheden aan organisaties.

In dit stuk wordt uitgegaan van de AVG en het wetsvoorstel van de uitvoeringswet AVG, en bij gebrek aan duidelijkheid wordt teruggerepen op het ontstane begrip en de jurisprudentie rondom de Wbp. Het stuk gaat uit van de AVG omdat deze uitgebreider is en zo wordt voorgesorteerd op het in werking treden van die wetgeving.

Formeel worden persoonsgegevens gedefinieerd als: “alle informatie over een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon („de betrokkene”); als **identificeerbaar** wordt beschouwd een natuurlijke persoon die direct of indirect kan worden geïdentificeerd, met name aan de hand van een identicator zoals een **naam**, een **identificatienummer**, **locatiegegevens**, een **online identicator** of van een of meer elementen die kenmerkend zijn voor de **fysieke, fysiologische, genetische, psychische, economische, culturele of sociale identiteit** van die natuurlijke persoon”.¹⁷

Verwerking van persoonsgegevens wordt gedefinieerd als: “een bewerking of een geheel van bewerkingen met betrekking tot persoonsgegevens of een geheel van persoonsgegevens, al dan niet uitgevoerd via geautomatiseerde procedés, zoals het

¹⁴ Art. 8(1) Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

¹⁵ Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens.

¹⁶ Zie <https://www.internetconsultatie.nl/uitvoeringswetavg>.

¹⁷ AVG art. 4(1)

verzamenen, vastleggen, ordenen, structureren, opslaan, bijwerken of wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiden of op andere wijze ter beschikking stellen, aligneren of combineren, afschermen, wissen of vernietigen van gegevens".¹⁸ Voor het verwerken heb je een verwerkingsgrond nodig, anders mag je deze gegevens in niet verwerken.

Wanneer je een verwerkingsgrond hebt kan je met bepaalde persoonsgegevens aan de slag. Dan moet je alsnog altijd rekening houden met een aantal verplichte beginselen van de verwerking van persoonsgegevens, te weten: rechtmatigheid, behoorlijkheid, transparantie, doelbinding, juistheid, opslagbeperking, integriteit en vertrouwelijkheid.

De AVG beschrijft dat alle persoonsgegevens moeten¹⁹:

1. worden verwerkt op een wijze die ten aanzien van de betrokkene rechtmatig, behoorlijk en transparant is (rechtmatigheid, behoorlijkheid en transparantie);
2. voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden worden verzameld en mogen vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze worden verwerkt (doelbinding);
3. toereikend zijn, ter zake dienend en beperkt tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt (minimale gegevensverwerking);
4. juist zijn en zo nodig worden geactualiseerd (juistheid);
5. worden bewaard in een vorm die het mogelijk maakt de Betrokkenen niet langer te identificeren dan voor de doeleinden waarvoor de Persoonsgegevens worden verwerkt noodzakelijk is (opslagbeperking);
6. door het nemen van passende technische of organisatorische maatregelen op een dusdanige manier worden verwerkt dat een passende beveiliging ervan gewaarborgd is (integriteit en vertrouwelijkheid).

Doelbinding betekent dat je persoonsgegevens alleen mag gebruiken voor het doel waarvoor je een verwerkingsgrond hebt. Als je dus een verwerkingsgrond hebt voor het verwerken van persoonsgegevens voor het ene project, betekent niet dat je die gegevens bij alle projecten mag gebruiken.

Bij deze wetten draait het allemaal om persoonsgegevens. Een niet-juridische beschrijving hiervan zou bijvoorbeeld kunnen zijn: alle gegevens die verbonden zijn aan een persoon. Maar zo simpel is het niet. Het gaat bij persoonsgegevens om natuurlijke personen en natuurlijke personen moeten in leven zijn.

Dus persoonsgegevens als adres of geslacht zijn alleen maar persoonsgegevens volgens deze wet zolang de persoon die ermee te identificeren is in leven zijn. Dit heeft ook betrekking op gegevens van een overleden persoon die nog herleidbaar zijn tot levende personen, bijvoorbeeld diens kinderen. Kinderen kunnen in die zin dus ook betrokkenen worden. Dit is bijvoorbeeld het geval bij genetische gegevens van voorouders.

¹⁸ AVG Art. 4(2)

¹⁹ AVG Art. 5(1)

Deze persoonsgegevens kunnen staan in geschreven tekst, maar kunnen ook in beeld en geluid voorkomen. Dus een interview met een persoon die zijn/haar levensverhaal vertelt kan dus vol met persoonsgegevens zitten.

Persoonsgegevens van overleden personen

Wat voor consequentie hebben persoonsgegevens op personen die al overleden zijn? Strikt genomen houdt een persoonsgegeven op te bestaan voor de persoon zodra deze overleden is.²⁰ De AVG zegt expliciet dat deze niet van toepassing mag zijn op persoonsgegevens van overleden personen.²¹ Dat betekent niet dat persoonsgegevens alleen verbonden kunnen zijn aan één persoon. Gegevens van ouders kunnen persoonsgegevens zijn van kinderen. Genetische gegevens zijn bijvoorbeeld relevant hier, net als culturele gegevens over geloof of politieke overtuiging.

Dat deze gegevens dus ook betrekking kunnen hebben op nog levende personen maakt deze opnieuw persoonsgegevens, waarbij de wijze waarop deze gegevens in het maatschappelijke verkeer worden beoordeeld of behandeld mede bepalend is of deze gegevens persoonsgegevens blijven.²² Voor het verwerken en beschikbaar stellen van deze gegevens is een verwerkingsgrond nodig waarbij toestemming van de betrokken persoon een van die verwerkingsgronden is.

Gelukkig is er specifiek voor publicaties van persoonsgegevens van overleden personen uit de Tweede Wereldoorlog een richtinggevende rechtszaak.²³ In dit kort geding, ten tijde van de Wbp, wilde een nabestaande van een familie die omgekomen was tijdens de Shoah niet dat haar vader en andere gezinsleden opgenomen zouden worden op joodsmonument.nl.

“Een identificeerbare persoon is blijkens de wetgeschiedenis een persoon wiens identiteit zonder onevenredige inspanning kan worden vastgesteld.”²⁴

De relatie op joodsmonument.nl tot de nabestaande bestond alleen uit de vermelding "overlevend kind". Deze verwijzing kan niet zonder onevenredige inspanning leiden naar de nabestaande. De rechter achtte de nabestaande dan ook geen identificeerbare persoon in de zin van de Wbp. Deze onevenredige inspanning is een hoge drempel waardoor de publicatie van persoonsgegevens van overleden personen uit de Tweede Wereldoorlog tot op zekere hoogte zonder probleem te publiceren zijn. Het antwoord op de vraag of de hoogte van deze drempel zo hoog blijft bij de AVG is nog onduidelijk.

²⁰ AVG Overweging 27

²¹ AVG Overweging 158

²² Zie

<https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/over-privacy/wetten/wbp-naslag/hoofdstuk-1-algemene-bepalingen-art-1-tm-5/artikel-1-sub-wbp>.

²³ Zie <http://jure.nl/ECLI:NL:RBAMS:2003:AN9893> en

https://zwenneblog weblog.leidenuniv.nl/files/2008/11/BUNDEL_WBP_digitaal_monument.pdf).

²⁴ §5.1 <http://jure.nl/ECLI:NL:RBAMS:2003:AN9893>

Praktisch gesproken betekent deze uitspraak dat zolang er geen onevenredige inspanning nodig is om de gegevens te koppelen aan levende betrokkenen dat de gegevens dan persoonsgegevens zijn en dat dus de AVG van toepassing is. Het is uiteindelijk aan de rechter op te bepalen wat een onevenredige inspanning is. Je hebt dan te maken met persoonsgegevens van levende mensen.

Wel duidelijk is dat deze drempel beweegt met de technologische vooruitgang en de hoeveelheid data die beschikbaar is. Deze drempel zal dus lager worden naarmate het makkelijker wordt om personen te herleiden door data te combineren of via een zoekmachine een persoon te vinden.

Persoonsgegevens van levende mensen

Heb je wel te maken met persoonsgegevens van levende mensen dan wordt het geheel complexer. Je komt hier in het hart van de AVG terecht met begrippen als betrokkene, verwerker, verwerkingsverantwoordelijke, ontvanger en derde. Aan het einde van deze publicatie is een begrippenlijst toegevoegd met de juridische definities van deze begrippen.

Zijn er wel persoonsgegevens zoals deze in de AVG gedefinieerd zijn, dan heb je ook nog te maken met verwerkingsgronden, doelbinding en regels rondom het bewaren van deze gegevens.²⁵

Zoals eerder beschreven zijn verwerkingsgronden²⁶ vormen van toestemming, van de betrokkene of van de wetgever, die vereist zijn om deze persoonsgegevens te mogen verwerken. Er zijn zes mogelijke voorwaarden waarvan aan tenminste één voldaan moet worden om een verwerkingsgrond te hebben.

- a. de betrokkene heeft toestemming gegeven voor de verwerking van zijn persoonsgegevens voor een of meer specifieke doeleinden;
- b. de verwerking is noodzakelijk voor de uitvoering van een overeenkomst waarbij de betrokkene partij is, of om op verzoek van de betrokkene vóór de sluiting van een overeenkomst maatregelen te nemen;
- c. de verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust;
- d. de verwerking is noodzakelijk om de vitale belangen van de betrokkene of van een andere natuurlijke persoon te beschermen;
- e. de verwerking is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen;
- f. de verwerking is noodzakelijk voor de behartiging van de gerechtvaardigde belangen van de verwerkingsverantwoordelijke of van een derde, behalve wanneer de belangen of de grondrechten en de fundamentele vrijheden van de betrokkene die tot bescherming van persoonsgegevens nopen, zwaarder wegen dan die belangen, met name wanneer de betrokkene een kind is.

²⁵ Zie ook hoofdstuk 4.8 en 4.9 van de Memorie van toelichting van het wetsvoorstel AVG.

²⁶ Art. 6(1) AVG en voornamelijk art. 6(1)(a)

Van deze verwerkingsgronden bespreken we direct toestemming verkrijgen (a) en verwerkingen die noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang (e).

Er zijn eisen rondom die toestemming van de betrokkene. Deze toestemming moet expliciet en aantoonbaar zijn en vrijelijk gegeven worden. Dit betekent dat een mondelinge overeenkomst niet voldoende is. De schriftelijke overeenkomst moet in begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal gepresenteerd worden. Het moet voor de betrokkene vooral begrijpelijk zijn wat er met de persoonsgegevens wordt gedaan, wat voor soort gegevens gebruikt worden, wat de verwerking is en welk doel deze verwerking dient. Toestemming moet verkregen worden voor een specifieke verwerking, je hebt dus per type verwerking toestemming nodig.²⁷ Vervolgens moet voor deze toestemming ook een verzamel- en verwerkingsdoel beschreven worden. In de daadwerkelijke verwerking mag hier niet van worden afgeweken zonder opnieuw toestemming te vragen en te krijgen.

Daarnaast moet rekening gehouden worden met het feit dat toestemming ook weer ingetrokken kan worden door de betrokkene.²⁸ Deze mogelijkheid moet gecommuniceerd worden wanneer je toestemming vraagt. Het gevolg hiervan is dat verwerkingen tot op dat moment toegestaan waren, maar dat verdere verwerking niet mogelijk is. De betrokkene heeft daarbij ook nog het recht om vergeten te worden.²⁹ Dit betekent dat de betrokkene kan vragen om de persoonsgegevens te verwijderen; hij/zij hoeft hier geen reden voor te geven en je moet hier aan voldoen.

Voor de verwerkingsgrond 'noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang' bestaan specifieke regels. Deze taak moet namelijk in de wet beschreven zijn.³⁰ Zo beschrijft Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek de taak van de KNAW als volgt: "De Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen is werkzaam op het gebied van het wetenschappelijk onderzoek. In elk geval bevordert zij de uitwisseling van gedachten en informatie tussen haar leden onderling en tussen deze leden en andere wetenschapsbeoefenaren en wetenschappelijke organisaties, adviseert zij Onze minister desgevraagd of uit eigen beweging over aangelegenheden op het gebied van de wetenschapsbeoefening en bevordert zij de wetenschapsbeoefening door werkzaamheden op dat gebied te verrichten of te doen verrichten."³¹ De KNAW heeft dus een verwerkingsgrond voor het uitoefenen van deze taak van algemeen belang. Dat betekent dat zij binnen deze kaders persoonsgegevens mogen verwerken.³²

Bij het verwerken van persoonsgegevens voor archivering in het algemeen belang, wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden mag je een ruime interpretatie geven aan bepaalde beginselen van de verwerking van persoonsgegevens,

²⁷ AVG Overweging 32

²⁸ Art. 7(3) AVG

²⁹ Art. 17 AVG

³⁰ AVG Overweging 45

³¹ Art. 1.5(1) Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek

³² Het kan zijn dat het NOB een taak van algemeen belang heeft voor het verwerken van deze gegevens, wat zou betekenen dat toestemming niet vereist is. "Deze taak waarvan de vorm door de betrokken lidstaat kan worden bepaald en die een nauwkeurige specificatie van de aard van de speciale taak moeten geven" (Overweging 70 van richtlijn 2006/123/EG betreffende diensten op de interne markt).

namelijk aan doelbinding en opslagbeperking.³³ Het verwerken van persoonsgegevens voor archivering in het algemeen belang, wetenschappelijk of historisch onderzoek of statistische doeleinden is geen verwerkingsgrond; je hebt dus alsnog een verwerkingsgrond nodig zoals hierboven kort toegelicht. Waarschijnlijk vallen praktisch alle persoonsgegevens van de personenportal onder deze ruimere interpretatie rondom historisch onderzoek.

Bij projecten die in recente jaren persoonsgegevens verzameld hebben voor een specifieke doel – zoals een verzameling van verhalen – moet hier extra op gelet worden. De verwerkingsgrond is hier weer belangrijk, wanneer je verwerking die noodzakelijk is voor je taak van algemeen belang niet van toepassing is, moet je expliciete toestemming verkregen hebben.

Bij persoonsgegevens die in recente jaren zijn verzameld – zoals verzamelingen van verhalen – hebben extra aandacht nodig.

Bij het ophalen van verhalen verzamel je waarschijnlijk persoonsgegevens voor een specifiek doel. Als dit doel niet overeenkomt met het doel van de portal zul je opnieuw een verwerkingsgrond nodig hebben voor persoonsgegevens die nog redelijkerwijs naar levende personen kunnen leiden. Oftewel, de vertellers van de verhalen kunnen waarschijnlijk niet opgenomen worden in de personenportal.

Wanneer je bepaald hebt dat je aan deze verwerkingsgrond voldoet moet de portal ook nog organisatorische en technische waarborgen hebben om minimale gegevensverwerking te garanderen. Hieronder vallen bijvoorbeeld: zoekmachines blokkeren³⁴, 'https' gebruiken, en gegevens beschikbaar maken achter een inlogscherf. Een complete lijst met aanbevelingen staat in hoofdstuk 5.

De Personenportal WO2 heeft te maken met bijzondere persoonsgegevens. Dit is een categorie gegevens waarvan het verboden is ze te verwerken. Hieronder vallen gegevens waaruit ras of etnische afkomst, politieke opvattingen, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen, of het lidmaatschap van een vakbond, en verwerking van genetische gegevens, biometrische gegevens met het oog op de unieke identificatie van een persoon, gegevens over gezondheid, of gegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele gerichtheid.

Er is een uitzondering op het algemene verbod tot het verwerken van deze bijzondere persoonsgegevens die toepasbaar is op de portal.³⁵ Deze uitzondering is alleen van toepassing wanneer:

³³ Volgens art. 89(1) AVG, art. 5(1)(b) AVG en Overweging 50 AVG. We noemen deze activiteit een verenigbare rechtmatige verwerking met de oog op het afhankelijke doel.

³⁴ Een kort geding tegen kleinkindonbereikbaar.nl leert ons dat zoekmachines een makkelijke bron zijn voor het mogelijk maken van inbreuk op de privésfeer van betrokkenen. Zie <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBUTR:2009:BI1409>.

³⁵ AVG art. 9(2)(j) en art. 27 wetsvoorstel AVG, en komt overeen met art. 23, tweede lid van de Wbp.

- de verwerking een taak van algemeen belang dient;
- het vragen van uitdrukkelijke toestemming onmogelijk blijkt of een onevenredige inspanning kost; en
- bij de uitvoering is voorzien in zodanige waarborgen dat de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene niet onevenredig wordt geschaad.

De verwerking moet wel evenredig zijn met het nagestreefde doel, en moet er rekening mee gehouden worden dat er passende en specifieke maatregelen worden getroffen ter bescherming van de grondrechten en de belangen van de betrokkene.

Het is dus wel mogelijk om persoonsgegevens van levende personen te verwerken voor het doel van de portal (historisch onderzoek), maar dat betekent dat het twijfelachtig is in hoeverre je de portal open kunt stellen voor het bredere publiek. Dit heeft immers impact op de eerste en derde voorwaarde (algemeen belang en mogelijke impact op de persoonlijke levenssfeer).

Wanneer je deze regels toepast op de portal moet je je de volgende dingen afvragen:

- Gaan de gegevens die je verwerkt over levende personen of zijn levende personen zonder onevenredige inspanning te identificeren?
- Zo ja, mag ik deze gegevens verwerken zonder toestemming te vragen van de betrokkene (valt de verwerking onder mijn taak voor algemeen belang?) of heb ik toestemming van de betrokkene?

Archiefwet

De Archiefwet maakt een uitzondering op de verwerking van bijzondere persoonsgegevens (godsdienst of levensovertuiging, ras, politieke gezindheid, gezondheid, seksuele leven, lidmaatschap van een vakvereniging) in de Wbp³⁶ en deze uitzondering zal met de AVG ook overeind blijven staan.³⁷ De Archiefwet staat de verwerking van persoonsgegevens toe bij de vervanging van archiefbescheiden, voor de overbrenging van archiefbescheiden naar een archiefbewaarplaats, de opname van archiefbescheiden in een archiefbewaarplaats, en het beheer van archiefbescheiden die in een archiefbewaarplaats berusten.

De Archiefwet zegt niet dat een archief automatisch toestemming heeft voor verdere verwerking van de persoonsgegevens zoals in de portal wordt gedaan. Dit zijn dus geen overstijgende principes die invloed hebben op het publiceren of verwerken van persoonsgegevens. Ze hebben geen betrekking op het online toegankelijk maken van (historische) persoonsgegevens.

Gemeentelijke geboorteregisters, registers van huwelijken en geregistreerde partnerschappen en registers van overlijden worden respectievelijk 100, 75 en 50 jaar na afsluiting overgebracht naar een gemeentelijke archiefbewaarplaats.³⁸ Er wordt in de archiefsector regelmatig gedacht dat deze dan openbaar zijn. De overbrenging van de registers naar het archief betekent alleen niet dat je automatisch toestemming hebt voor het verwerken van de gegevens. Houd bij het verwerken van deze gegevens dus

³⁶ Art. 16 Wbp

³⁷ Zie Archiefwet art. 2(a) en art. 43 van het wetsvoorstel AVG.

³⁸ Art. 17(a) van het Burgerlijk Wetboek

altijd rekening met wat hierboven beschreven staat. De Archiefwet biedt dus geen grond waarmee je persoonsgegevens mag verwerken voor innovatieve doeleinden binnen de archiefsector, zoals de samenstelling en verwerking van persoonsgegevens in de personenportal WO2.

Open Data

In de erfgoedsector wordt tegenwoordig veel open data gepubliceerd. Dit is data waarbij toestemming gevraagd moet worden voor het hergebruik dankzij het auteursrecht, naburige rechten, en het databankenrecht. Door een licentie van toepassing te brengen op het materiaal kan je iedereen toestemming geven tot het verwerken, gebruiken en kopiëren van het materiaal.³⁹

	Maximale duur	Open data?
Feiten	Geen bescherming	Ja
Auteursrecht	70 jaar na de dood van de laatstlevende maker	Ja, gebruik Creative Commons-licentie. Vraag om toestemming.
Naburige rechten (muziek en beeld)	50/70 jaar na publicatie/communicatie	Ja, gebruik Creative Commons-licentie. Vraag om toestemming.
Portretrecht	10 jaar na dood van de geportretteerde	Ja, toestemming nodig wanneer nog niet eerder gepubliceerd.
Databankenrecht	15 jaar na elke substantiële investering	Ja, gebruik Creative Commons Zero Publieke domein dedicatie. Vraag om toestemming.
Persoonsgegevens	Zolang de gegevens levende personen kunnen identificeren	Nee, mogen nooit als open data gepubliceerd worden.

In relatie tot persoonsgegevens – naar nog levende mensen herleidbare gegevens, niet historische persoonsgegevens – is deze optie niet mogelijk. Verkregen toestemming tot het verwerken van persoonsgegevens is namelijk te allen tijde intrekbaar. Ook bij andere verwerkingsgronden is het niet mogelijk om de gegevens als open data te publiceren, open data staat namelijk alle soorten gebruik toe en de verwerkingsgronden niet.⁴⁰ Data met persoonsgegevens zijn daarom niet open licentieerbaar. Open licenties zijn namelijk niet intrekbaar. Linked Open Data is daarom niet mogelijk met deze gegevens. Pseudonimisering⁴¹ van de gegevens lijkt niet voldoende om deze gegevens alsnog open te mogen publiceren. Ook gepseudonimiseerde gegevens blijven persoonsgegevens en vallen onder de AVG.

³⁹ Lees hierover meer in de Kennisland Open Data Reader op kl.nl/opedatareader.

⁴⁰ AVG art. 7(3)

⁴¹ Pseudonimisering is het zodanig aanpassen van persoonsgegevens dat ze niet meer zonder aanvullende gegevens naar een identificeerbaar persoon te herleiden zijn.

Data met persoonsgegevens zijn niet open licentiebaar.

Personenportal

Hoe de hierboven geïntroduceerde wetgeving interacteert met de Personenportal WO2 is op te delen in eigendomsrechten en persoonsgegevens. Bij intellectuele eigendomsrechten (auteursrecht, naburige rechten, en het databankenrechten, en bij benadering portretrecht) is de vraag of het werk niet in het publieke domein is gevallen, en of de personenportal linkt naar werken of werken kopieert vanuit andere bronnen.

Vervolgens moet gekeken worden of de data die uit dit materiaal voortkomt persoonsgegevens bevatten. De toets die we hiervoor kunnen gebruiken is ten eerste of het hier daadwerkelijk gaat om persoonsgegevens. Persoonsgegevens zijn alle informatie over een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon, deze persoon moet in leven zijn.

Bij persoonsgegevens van mensen uit archieven met betrekking tot de Tweede Wereldoorlog is de overheersende vraag of deze rechten nog toepasbaar zijn. Zijn de mensen overleden, en zijn de gegevens zonder onevenredige inspanning te herleiden naar levende personen? In dat geval gaat het daadwerkelijk om persoonsgegevens en moet er voor deze verwerking een verwerkingsgrond verkregen worden.

Ten slotte moet het NOB een rechtspersoon aanwijzen die verantwoordelijk is voor het verwerken van de persoonsgegevens. Ook als de portal zelf media host moet deze rechtspersoon verantwoordelijk zijn voor die publicatie en mogelijke auteursrechtelijke inbreuken. Bij samenwerkingen zoals deze is het verstandig om via overeenkomsten een uitvoerende partij vast te leggen en daarin ook de (beperking van) verantwoordelijkheid vast te leggen.

4. Maatschappelijk kader

Zoals de introductie aangaf hebben persoonsgegevens een voornamelijk juridische grondslag en wordt privacy maar summier beschreven. En hoewel de wetgever wet- en regelgeving up-to-date probeert te houden, zal deze altijd achterlopen op opkomende maatschappelijke perspectieven en consequenties van de snel ontwikkelende informatietechnologie. Dit betekent dat je niet alleen naar de juridische kaders moeten kijken, maar ook naar de maatschappelijke aspecten hieromheen.

Privacy heeft in de verschillende culturen die Nederland rijk is verschillende betekenissen. Het maatschappelijk kader voor het publiceren van persoonsgegevens moet daarom voorzichtig benaderd worden. De besproken gegevens hebben betrekking op personen in een periode van strijd, de Tweede Wereldoorlog. Ook zijn de gegevens kenmerken voor bepaalde bevolkingsgroepen en politieke overtuigingen. Beide gegevens worden juridisch en vanuit een maatschappelijk oogpunt gezien als bijzondere gegevens. Gegevens die niet altijd zomaar gedeeld kunnen worden.

Wat voor de juridische verkenning geldt, gaat ook op voor de verkenning van het maatschappelijk kader. Hoe worden deze gegevens in het maatschappelijke verkeer beoordeeld of behandeld? Hoe maak je de afweging tussen het wel of niet publiceren van deze gegevens?

Een voorbeeld van hoe je hiermee om kunt gaan is hoe de Koninklijke Bibliotheek dat in 2010 deed met de publicatie van kranten zoals *De misthoorn* en *Volk en Vaderland*. Deze haatzaaiende kranten zijn vanuit historische overweging online gepubliceerd, zij hebben hiermee actief maatschappelijk vraagstukken proberen te tackelen.

"Historische werkelijkheid ongecensureerd aan iedereen ter beschikking te stellen."

– Koninklijke Bibliotheek over publicatie van de kranten op Delpher

De Koninklijke Bibliotheek is destijds zorgvuldig omgegaan met de juridische maar ook met de maatschappelijke vraagstukken rondom deze publicatie en hebben hierdoor na de publicatie geen noemenswaardige problemen meer ondervonden.

De Koninklijke Bibliotheek had daarnaast nog mogelijk te maken met het verbod op het verspreiden van haatzaaiend materiaal, wat strafbaar is onder artikel 137 van het Wetboek van Strafrecht. Dit is problematisch wanneer de portal actief haatzaaiend materiaal zou verspreiden met andere intenties dan de Koninklijke Bibliotheek, namelijk om wetenschappelijk onderzoek mogelijk te maken.

Om deze mogelijke maatschappelijke argumenten te indexeren worden drie categorieën stakeholders gebruikt: familie/verwanten, onderzoekers en het algemene

publiek. Per stakeholder zullen de argumenten voor het al dan niet publiceren van deze gegevens vanuit een maatschappelijk perspectief worden uiteengezet.

Familie/verwanten

Zoals de rechtszaak rondom joodsmonument.nl al aangeeft zijn niet alle nabestaanden en verwanten gelukkig met het structureel beschikbaar stellen van persoonsgegevens uit de Tweede Wereldoorlog. De eiseres in dit kort geding stelt dat ze psychische schade lijdt bij de publicatie van de gegevens. Ze argumenteert dat de gegevens haar identiteit, haar zijn, haar verleden en haar toekomst beschrijven. De eiseres is principieel tegen het registratieproject joodsmonument.nl en vindt dit een provocatie van antisemitisme.

Het is mogelijk dat dit sentiment ook leeft onder een deel van de nabestaanden en verwanten van de mensen die in de personenportal voorkomen. De data kan een confrontatie zijn met de identiteit van betrokken personen. Deze argumenten gelden niet alleen voor de mensen die in de Shoah zijn omgekomen, maar ook voor nabestaanden van mensen die voorkomen in de portal uit andere registers, zoals de NSB-registers.

Ook het gebruik van deze registers uit de Tweede Wereldoorlog van kunnen gevoeligheden met zich meebrengen ten opzichte van hun originele functies in de Tweede Wereldoorlog. Hierbij kan bijvoorbeeld het sentiment ontstaan dat de gegevens opnieuw voor eenzelfde doel gebruikt zouden kunnen worden.

Aan de andere kant biedt de portal mogelijkheden om de levens van deze mensen te verkennen en hiervan te leren. Vooral genealogen die de eigen familiestamboom onderzoeken zullen hier veel waarde aan hechten. Weten wat met je familie gebeurd is tijdens de Tweede Wereldoorlog kan ook in positieve zin veel bijdragen aan je identiteitsvorming en bewustzijn van je culturele verleden.

Professionele onderzoekers en betrokken instellingen

Gestructureerde toegang tot de vele beschikbare databanken is voor onderzoekers een bron van informatie en een efficiëntieslag ten opzichte van het handmatig combineren van gegevens. Hierdoor kunnen nieuwe verbanden gelegd worden die eerder onduidelijk waren. Voor cultureel erfgoedinstellingen geldt dat het beschikbaar maken van deze data op gestructureerde wijze een volgende stap is in hun publieke missie.

Algemeen publiek

Voor het algemene publiek is toegang tot informatie een manier om tot inzicht en conclusie te komen. Het is dan ook noodzakelijk dat organisaties zoals het NOB deze gegevens beschikbaar stellen. In het kort geding tegen joodsmonument.nl gebruikte de advocaat van joodsmonument.nl de volgende relevant quote:

"...hoed U er terdege voor, dat gij de dingen die gij met uw ogen gezien hebt, niet vergeet en zij niet uit uw hart wijken zolang gij leeft; maak ze aan uw kinderen en kindskinderen bekend."

– Deuteronomium 4:9

Ons erfgoed is van vitaal belang om te leren van ons verleden en als samenleving verder te komen.

Data is in dit geval altijd een abstractie van de werkelijkheid en is daardoor per definitie onvolledig en onnauwkeurig. Door de grote combinatie van data brengt dit een risico voor het algemene publiek die deze data voor waar kan aannemen. Iemand die geregistreerd is als een NSB'er kan ook een (onbekende) verzetsstrijder zijn geweest. Iemand kan Joods zijn ook als een register dit anders aangeeft. Het publiek moet daarom wel goed geïnformeerd worden over de beperkingen van data.

We moeten ook rekening houden met de persoonlijke nieuwsgierigheid van mensen. Was de familie van de burens fout in de oorlog? Kan ik kwetsend materiaal vinden voor bepaalde bevolkingsgroepen of bepaalde familienamen? Het algemene publiek heeft niet alleen maar goede intenties met dit soort materiaal en dit soort platformen.

Ook kunnen commerciële belangen wegen in dit maatschappelijk kader; als het algemene publiek toegang heeft tot deze data zouden zij met de data economische activiteiten kunnen ontplooiën die niet voorzien worden door het NOB.

Big data – extreem grote datasets waaruit patronen ontleed kunnen worden – is in het maatschappelijk debat een veelbesproken onderwerp.⁴² Een veelgebruikt argument is wanneer je maar voldoende data verzamelt zijn er altijd patronen te herleiden en mensen te identificeren die eerder niet identificeerbaar waren. Elke publicatie van data telt mee aan open data. Het is dan ook aannemelijk dat er angst bestaat dat de verzamelde data van de portal of zelf big data is, of bijdraagt aan een big data-set waarvan het gebruik negatieve consequenties kan hebben voor nabestaanden of sociale, culturele, of politieke groeperingen.

Dan is het kunstproject De Nationale Verjaardagskalender⁴³ nog redelijk onschuldig, maar dezelfde relatief simpele technologie stelt werkgevers, banken en verzekeraars in staat om puur gebaseerd op big data keuzes te maken over jouw leven, simpelweg omdat de data zegt dat jij in een bepaalde groep valt en deze groep zich op een bepaalde wijze gedraagt.

⁴² Zie bijvoorbeeld het opiniestuk van Tijmen Schep "Blonde vrouwen krijgen het zwaar in de smart city" <https://www.kl.nl/opinie/blonde-vrouwen-krijgen-zwaar-smart-city/>.

⁴³ Zie <https://www.setup.nl/happybirthday>

Het algemene publiek kan overigens, ondanks een ontbrekende persoonlijke relatie, van eenzelfde mening overtuigd zijn als de nabestaanden. Vooral in een tijd waarin er veel discussie is over big data en privacy kan de portal gezien worden als het geven van een verkeerd voorbeeld betreffende het beschikbaar stellen van historische persoonsgegevens.

Maatschappelijk kader

Voor een onderzoeker is gestructureerde data een schatkist van nieuwe mogelijkheden, maar voor het algemene publiek en directbetrokkenen is de afweging complexer. Zowel in de persoonlijke levenssfeer als in het maatschappelijk debat is er noodzaak voor een balans tussen erkenning, herinnering van deze geschiedenis en vooruitkijkend of dit soort grote gestructureerde collecties van persoonsgegevens beschikbaar moeten zijn.

De rechter in het kort geding tussen joodsmonument.nl en de nabestaande verwoordde het goed: vanwege de bijzondere aard van deze gegevens is compassie nodig. Hierdoor moet je niet alleen maar kijken naar de wet, maar kan ook de samenleving ons een richtlijn geven.

“Vanwege de bijzondere aard [...] lijkt compassie met een overlevende nabestaande echter juist op zijn plaats. [...] Denkbaar zou bijvoorbeeld zijn dat het bestuur van de Stichting serieuze bezwaren individueel zou onderzoeken en daaraan in bepaalde schrijnende gevallen onverplicht tegemoet zou komen [...]”⁴⁴

De rechter geeft terecht aan dat, ook al zijn er geen (juridische) verplichtingen, we als samenleving onverplicht die groepen tegemoet kunnen komen die argumenten aandragen tegen het samenvoegen en beschikbaar stellen van de gegevens. Dit sentiment is ook van toepassing op de personenportal.

Voor publicatie van de NSB-kranen heeft de Koninklijke Bibliotheek bijvoorbeeld een aantal consultaties gevoerd met belangenorganisaties en een disclaimer opgesteld. Deze stelt dat “de Koninklijke Bibliotheek [zich principieel] onthoudt [...] van een inhoudelijk oordeel, maar wijst de gebruiker erop dat [het] artikel [...] discriminerende, beledigende of tot haat aanzettende uitlatingen kan bevatten. Verdere openbaarmaking en verspreiding van dergelijke uitlatingen, anders dan ten behoeve van zakelijke berichtgeving, kan een strafbaar feit opleveren.” Dit heeft voorkomen dat er na de publicatie nog verdere klachten binnengekomen zijn.

⁴⁴ Uit de rechtspraak van de zaak rondom het Joodsmonument.nl, door mr. A.J. Beukenhorst.

5. Handreiking

Uit zowel de maatschappelijke als de juridische kaders treden een aantal praktische handreikingen naar voren. Deze staan in dit hoofdstuk kort uiteengezet en onderverdeeld in juridische handreikingen, technische handreikingen, organisatorische handreikingen.

Hieronder wordt rekening gehouden met drie categorieën: gegevens die niet herleidbaar zijn naar levende personen, gegevens die mogelijk wel herleidbaar zijn naar levende personen, en een speciale categorie met juridisch of maatschappelijk gevoelige gegevens.

Juridische handreikingen

De juridische handreiking begint met het identificeren en vastleggen van de juridische entiteit die verantwoordelijk is voor het platform. Vervolgens moeten de relaties tussen de partnerorganisaties vastgelegd worden binnen het Netwerk Oorlogsbronnen betreffende bijdragen aan de portal, waarbij de verantwoordelijke van het rechtmatig delen van auteursrechtelijk beschermd materiaal en persoonsgegevens bij de partner komt te liggen. Deze verantwoordelijkheden betreffende persoonsgegevens leg je vast in een verwerkingsovereenkomst.

Publicatiemodel voor het beschikbaar stellen van persoonsgegevens in de portal.

Publiceer alleen die gegevens waarvan je weet dat ze geen juridische problemen veroorzaken. Hiervoor kan een publicatiemodel bedacht worden, waarbij gegevens die niet herleidbaar zijn naar levende personen publiek gepubliceerd worden. Gegevens die nog herleidbaar zijn en waar de waarborgen genomen moeten worden naar aanleiding van de AVG zet je achter een inlog, zodat je de doel van de verwerking door je gebruikers kan controleren. Gegevens die gevoelig zijn kunnen voorkomen in de portal, maar verwijst de gebruiker door naar de instelling voor meer informatie.

Om het auteursrechtelijke aspect van het platform te versimpelen is het verstandig om geen afbeeldingen of mediaobjecten te hosten op het platform maar te linken naar de plaats waar deze rechtmatig beschikbaar zijn gesteld door de partner. In het juridische kader is beschreven dat de portal redelijkerwijs moet kunnen aannemen dat het materiaal waarnaar deze linkt legaal is; deze drempel kan gehaald worden door in een overeenkomst op te nemen dat het materiaal door de deelnemende instelling rechtmatig online gezet is.

Voor wat betreft de persoonsgegevens is het belangrijk dat de organisatie die verantwoordelijk is voor de portal voldoet aan de bredere eisen van de aankomende AVG zoals het instellen van een functionaris gegevensbescherming, een organisatiebrede *privacy impact assessment*. De verantwoordelijke partij moet er ook voor zorgen dat eventuele hosters en ontwikkelaars die de data verwerken ook aan de wetgeving voldoen. De uitleg van deze handreiking valt buiten de scope van deze publicatie.

Voor een juridisch simpele portal raad ik aan om alleen persoonsgegevens van mensen die overleden zijn op te nemen in de portal. Beperk de informatie die verwerkt wordt binnen de portal tot zo minimaal mogelijk, bijvoorbeeld alleen naam, geboortedatum, geboorteplaats, sterfdatum en sterfplaats. Hierdoor kun je ervoor zorgen dat je alleen te maken hebt met gegevens die niet onder de AVG vallen.

Als je niet zeker weet of een persoon overleden is, ga er dan vanuit dat een persoon nog in leven is. Dat betekent dat je de gegevens over deze persoon behandelt alsof ze persoonsgegevens zijn die beschermd worden door de AVG. Om deze gegevens te kunnen verwerken voor de portal kun je, indien de juridische entiteit een wettelijke taak van algemeen belang heeft, uitgaan van de verwerkingsgrond van de vervulling van deze taak. Zorg dan ook voor de besproken noodzakelijke waarborgen dat deze verwerking de persoonlijke levenssfeer van de betrokkene niet onevenredig kan schaden.

Met bovenstaande handreikingen zorg je ervoor dat het verkrijgen van toestemming voor het publiceren van persoonsgegevens onder de AVG meer bij de partners terecht komt, immers, de drempel van herleidbaarheid naar natuurlijke personen ligt dan hoger.

Technische handreikingen

De Personenportal heeft te maken met gevoelige gegevens die buiten de context van de portal problemen kunnen opleveren. Er zijn daarom enkele technische handreikingen die de veiligheid en het bereik van de data vastzetten:

- Zorg dat gebruikers expliciet akkoord zijn met de voorwaarden van het platform.
- Zorg ervoor dat je voor gebruik van de portal moet inloggen.
- Attendeer de gebruiker bij elke login op de gevoelige aard van de data.
- Blokkeer zoekmachines tot het indexeren van de site; hiermee voorkom je dat de namen die voorkomen in de portal op bijvoorbeeld Google verschijnen.

- Gebruik SSL (https), want dit beschermt de gebruiker tegen privacy-inbreuk van derden.

Voor verder hergebruik van gedigitaliseerde informatiedragers is het aan te raden om rechtenstatements te gebruiken die de auteursrechtelijke status van het werk aangeven. Dit is alleen van toepassing wanneer deze informatiedragers geen persoonsgegevens bevatten die herleidbaar zijn naar levende personen. Europeana⁴⁵ – het platform dat cultureel erfgoed aggregiert – heeft bijvoorbeeld een solide standaard ontworpen met statements van rightsstatements.org en licenties van Creative Commons⁴⁶. Rightsstatements.org biedt 12 gestandaardiseerde manieren om de auteursrechtelijke status van werk te communiceren. Creative Commons-licenties bieden gestandaardiseerde manieren om iedereen toestemming te verlenen om auteursrechtelijk beschermde werken te gebruiken. Lees de Kennisland Open Data Reader voor meer informatie hierover.⁴⁷

Organisatorische handreikingen

Door organisatorisch enkele voorbereidingen te treffen zorg je ervoor dat de data integer en veilig blijft. Hier valt onder andere onder: een contactpagina waar mensen duidelijk en snel vragen, opmerkingen en klachten kunnen sturen naar een medewerker. Door zorgen snel op te pakken houd je controle over maatschappelijke vraagstukken die mogelijk opdoemen. De natuurlijke persoon over wie de persoonsgegevens gaan kan deze toestemming namelijk altijd intrekken of vragen deze te rectificeren of te verwijderen. Ook staat het je toe om snel te reageren op verzoeken van mensen om data uit de portal te halen, mocht dat maatschappelijk of juridisch wenselijk zijn.

Plaats een publiek toegankelijke pagina op het platform met daarin een privacyverklaring. Leg daarin uit wat de portal doet en op welke juridische grond deze zich baseert. Vermeld wie de verwerking doet, waar de gegevens vandaan komen en leg uit wat voor technische beveiliging is opgenomen. De privacyverklaring is zowel nodig voor het gebruik van de persoonsgegevens die door de deelnemende organisatie geleverd worden, maar ook voor de verwerking van persoonsgegevens van de gebruikers van de portal.

Hou controle over de gebruikers van het platform. Persoonsgegevens mogen in de portal verwerkt worden onder een wettelijke uitzondering; vallen je gebruikers buiten deze categorieën dan hebben zij een eigen verwerkingsgrond nodig. Zorg er daarom voor dat je communiceert voor welk doeleinde je de gegevens ter beschikking stelt, en dat dit niet automatisch betekent dat dit doeleinde ook geldt voor verdere verwerking van de gegevens.

⁴⁵ Zie <http://www.europeana.eu/>.

⁴⁶ Meer informatie over Creative Commons-licenties is te vinden op <http://creativecommons.nl/>.

⁴⁷ Zie <https://kl.nl/opendatareader>.

6. Verder lezen

Het bovenstaande is een studie naar juridische en maatschappelijke kaders van de Personenportal WO2. Het is niet altijd mogelijk om van de casus naar een abstracte beschrijving te komen van alle aandachtspunten op het gebied van het beschikbaar stellen van persoonsgegevens.

Er zijn genoeg bronnen om je verder te verdiepen in dit onderwerp. Zo hebben Annemarie Beunen & Tjeerd Schiphof een uitstekende juridische wegwijzer geschreven over de online aspecten van archieven en musea. De [Juridische Wegwijzer Archieven en Musea Online](#) heeft een nog meer juridische inslag maar is niet geüpdatet ten opzichte van de AVG. Ik raad deze publicatie aan voor een completer overzicht van de algemene juridische regels voor online publiceren in deze sector.

De Nederlands Auteurswet, de AVG, Wetsvoorstel AVG en Wbp zijn zelf ook aan te raden als leesmateriaal. Voor een jurist is het altijd ingewikkeld om wetten aan een breed publiek uit te leggen. De uitleg is namelijk nooit een honderd procent match met de juridische tekst. De voetnoten uit deze publicatie verwijzen naar belangrijke artikelen.

Ten slotte is de site van de Autoriteit Persoonsgegevens⁴⁸ een goed leesbare bron van informatie over het publiceren en verwerken van persoonsgegevens. De site van de Autoriteit biedt informatie over meer aspecten die buiten de scope van deze publicatie vallen, zoals bijvoorbeeld het doen van een *privacy impact assessment*, regels rondom melden van verwerken van persoonsgegevens en het instellen van een functionaris gegevensbescherming binnen organisaties die persoonsgegevens verwerken.

⁴⁸ Zie <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/>.

7. Begrippenlijst

Persoonsgegevens: alle informatie over een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon („de betrokkene”); als identificeerbaar wordt beschouwd een natuurlijke persoon die direct of indirect kan worden geïdentificeerd, met name aan de hand van een identificator zoals een naam, een identificatienummer, locatiegegevens, een online identifier of van een of meer elementen die kenmerkend zijn voor de fysieke, fysiologische, genetische, psychische, economische, culturele of sociale identiteit van die natuurlijke persoon.

Verwerking: een bewerking of een geheel van bewerkingen met betrekking tot persoonsgegevens of een geheel van persoonsgegevens, al dan niet uitgevoerd via geautomatiseerde procedés, zoals het verzamelen, vastleggen, ordenen, structureren, opslaan, bijwerken of wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiden of op andere wijze ter beschikking stellen, aligneren of combineren, afschermen, wissen of vernietigen van gegevens.

Pseudonimisering: het verwerken van persoonsgegevens op zodanige wijze dat de persoonsgegevens niet meer aan een specifieke betrokkene kunnen worden gekoppeld zonder dat er aanvullende gegevens worden gebruikt, mits deze aanvullende gegevens apart worden bewaard en technische en organisatorische maatregelen worden genomen om ervoor te zorgen dat de persoonsgegevens niet aan een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon worden gekoppeld.

Verwerkingsverantwoordelijke: een natuurlijke persoon of rechtspersoon, een overheidsinstantie, een dienst of een ander orgaan die/dat, alleen of samen met anderen, het doel van en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens vaststelt;

Verwerker: een natuurlijke persoon of rechtspersoon, een overheidsinstantie, een dienst of een ander orgaan die/ dat ten behoeve van de verwerkingsverantwoordelijke persoonsgegevens verwerkt.

Derde: een natuurlijke persoon of rechtspersoon, een overheidsinstantie, een dienst of een ander orgaan, niet zijnde de betrokkene, noch de verwerkingsverantwoordelijke, noch de verwerker, noch de personen die onder rechtstreeks gezag van de verwerkingsverantwoordelijke of de verwerker gemachtigd zijn om de persoonsgegevens te verwerken.

Ontvanger: een natuurlijke persoon of rechtspersoon, een overheidsinstantie, een dienst of een ander orgaan, al dan niet een derde, aan wie/waaraan de persoonsgegevens worden verstrekt. Overheidsinstanties die mogelijk persoonsgegevens ontvangen in het kader van een bijzonder onderzoek overeenkomstig het Unierecht of het lidstatelijke recht gelden echter niet als ontvangers; de verwerking van die gegevens door die overheidsinstanties strookt met de gegevensbeschermingsregels die op het betreffende verwerkingsdoel van toepassing zijn.

Toestemming van de betrokkene: elke vrije, specifieke, geïnformeerde en ondubbelzinnige wilsuiting waarmee de betrokkene door middel van een verklaring of een ondubbelzinnige actieve handeling hem betreffende verwerking van persoonsgegevens aanvaardt.

8. Colofon

Deze publicatie is geschreven door Kennisland in opdracht van het Netwerk Oorlogsbronnen.

Auteur

Maarten Zeinstra (mz@kl.nl)

Tekstredactie

Tamara Mangelaars

Licentie

Op deze publicatie is een Creative Commons Naamsvermelding-licentie van toepassing. Deze publicatie mag worden bewerkt, doorgestuurd, geüpload, gedownload, gekopieerd en anderszins verspreid, zolang de titel van de publicatie en de naam van de maker vermeld worden. De gehele licentietekst is te vinden op:

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Als je deze publicatie wilt hergebruiken kun je de volgende methode van naamsvermelding aanhouden:

Bescherming persoonsgegevens uit oorlogstijd (Kennisland) CC BY 4.0

Disclaimer

De informatie en aanbevelingen in deze publicatie zijn gebaseerd op onderzoek en onze praktijkervaringen. Kennisland is zich ervan bewust dat elke situatie zijn eigen mogelijkheden, beperkingen en randvoorwaarden kent. Daarom benadrukken wij het specifieke karakter van bovenstaande, en is de auteur niet aansprakelijk voor eventuele negatieve gevolgen van het toepassen van deze informatie.